

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської мови та методики її викладання

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСКУСІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У 8 КЛАСІ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 08-452 групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта (мова і
література англійська, німецька)

Освітньо-професійної програми «Середня
освіта (Мова і література (англійська))»

Матвієнко Яна Вячеславівна

Керівниця: кандидатка педагогічних наук,
доцентка Зуброва Ольга Андріївна

Рецензентка: кандидатка педагогічних наук,
доцентка, стейкхолдерка, учителька

Академічного ліцею ім. О. В. Мішукова

Кострубіна Ольга Валеріївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи організації дискусії на уроках англійської мови.....	6
1.1. Дискусія як форма навчальної діяльності	6
1.2. Етапи роботи над уроком-дискусією.....	13
РОЗДІЛ 2. Дискусія як засіб формування комунікативних компетентностей на уроках англійської мови у 8 класах гімназії.....	21
2.1. Тематика дискусій у рамках освітнього процесу з англійської мови у 8 класах гімназії.....	21
2.2. Розвиток діалогічного мовлення учнів 8 класів на уроках з елементами дискусії.....	29
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

У сучасному світі дискусія стала головним інструментом налагодження стосунків на різних суспільних рівнях. Людство застосовує дискусію для вирішення складних політичних та економічних конфліктів, подолання криз та глобальних проблем. Не можливо уявити будь-яку взаємодію між людьми без даного елемента, адже обмін інформацією та точками зору є основою людської комунікації.

В освітній сфері дискусія стає простором для обговорення наукових концепцій, новітніх технологій, розробки теорій та обміну досвідом. Культура дискусії спонукає до аргументованої риторики та толерантної моделі поведінки.

Аби розвивати мистецтво дискусії як найгуманніший спосіб вирішення конфліктів та пошуку істини, варто застосовувати особливі методики та практикувати свої навички з дитинства. На уроках іноземної мови окрім своєї глобальної мети дискусія також несе в собі великий потенціал розвитку комунікативних та соціо-культурних компетентностей учнів.

Формам і видам навчальної дискусії, а також проблемам адаптації формату диспуту до умов освітнього процесу в закладах середньої та вищої освіти присвячено роботи В.Оконь, Н.Доронкіна, Т. Кравченко, А.Миролюбов, М Харізай. У дослідженні Н. Єлухіної виділено особливу роль дискусії в розвитку навичок з міжкультурної комунікації, її особливий вплив не лише на покращення знань учня з іноземної мови, а й на його особистісний та духовний ріст. У роботах Г. Китайгородської обґрунтовано важливість підтримання атмосфери рівності та дотримання етичних норм під час дискусії. Розробці методичних рекомендацій щодо організації та проведення дискусії на уроці присвячено дослідження В. Шудлика

Дискусія є пластичним процесом, який неможливо передбачити чи повністю проконтролювати. Тому варто мати достатню підготовку, аби успішно взяти участь у дискурсі.

Актуальність дослідження зумовлена орієнтацією сучасної лінгвістики на вивчення ролі дискусії як форми навчальної діяльності, її особливостей та форм, недостатньою розробленістю окремих аспектів організації дискусії для класів середньої школи, необхідністю обґрунтування ефективності використання дискусійних елементів у розвитку мовлення, необхідністю розробки тематики для проведення дискусій на уроках англійської мови у 8 класах ліцею.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0117u 006791).

Мета роботи – дослідження особливостей організації дискусії на уроках англійської мови у 8 класах.

Мета роботи зумовила вирішення таких **завдань**:

- 1) виділити форми та види дискусії як форми навчальної діяльності;
- 2) з'ясувати роль вчителя та учня від час проведення дискусії;
- 3) дослідити етапи організації та проведення дискусії;
- 5) на основі навчальної програми з іноземної мови визначити актуальні теми дискусій на уроках англійської мови у 8 класі;
- 6) розробити систему вправ з розвитку діалогічного мовлення у процесі організації та підготовки до дискусії на уроках англійської мови у 8 класі.

Об'єктом дослідження є освітній процес з англійської мови у 8 класі.

Предметом дослідження є особливості організації дискусії на уроках англійської мови у 8 класах гімназії.

У роботі використано такі **методи дослідження**: аналізу, синтезу, дедуктивний,

Практичне значення роботи полягає у тому, що її результати можуть знайти відображення у шкільних навчальних програмах з англійської мови для 8 класів та для навчальних програм з іноземних мов для середньої школи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСКУСІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Дискусія як форма навчальної діяльності

Поняття дискусії є актуальним для кожної галузі в науковому суспільстві, адже воно дозволяє співрозмовникам чи опонентам розглянути ту чи іншу проблему з різних сторін та водночас обмінятись досвідом

Академічний тлумачний словник української мови визначає дискусію як широке публічне обговорення якого-небудь спірного питання [15]. Українська мала енциклопедія дає дискусії наступне тлумачення: публічна виміна думок, спільне обговорення якоїсь справи [17]. І третє джерело, а саме, словник іншомовних слів в понятті дискусії виділяє наступне значення - (lat. discussio - розгляд, дослідження) публічне обговорення будь-яких проблем і питань, що суперечать одне одному [14]. Отже, основним змістом поняття дискусії є обговорення та діалог щодо певного питання, у якому кожна з сторін має надати певні аргументи та факти задля досягнення мети.

У педагогічній площині дискусія є важливою та ефективною формою взаємодії вчителя з учнем, а також взаємодії членів учнівського колективу між собою. Адже, вона є головним елементом у переконуванні (метод виховання, що передбачає навмисний планомірний вплив на свідомість, волю і почуття вихованців з метою формування у них фіксованих переконань, певних моральних та етичних норм) та диспуті (прийом формування переконань і свідомої поведінки шляхом суперечки, обговорення у процесі вербального спілкування з членами первинного колективу чи іншої групи) [12].

Дискусія дозволяє не лише вчителю або вихователю донести певні тези до учнів, а й учням висловити власну думку та безпосередньо самостійно прийняти участь у навчально-виховному процесі. Саме це сприяє розвитку даної методики. Адже для дитини, а особливо підлітка важливо відчувати себе рівним співрозмовником дорослого та мати змогу бути почутим. Варто зауважити, що учасниками дискусії можуть бути суто учні класу, що також не зменшує ефективність даної форми навчання.

Г. Китайгородська стверджує, що комунікація на уроках іноземної мови, а саме принцип діалогу несе в собі важливу функцію, а саме визнання рівності кожного учасника дискусії, який має прагнути досягнути єдиного рівня розуміння зі своїми співрозмовниками [6].

Основна мета дискусії – розвинути комунікативні навички учнів. На уроках іноземної мови, зокрема англійської, дана форма діяльності сприяє ще й подоланню мовного бар'єра, який є одним з гальмових механізмів у вивченні іноземних мов.

Дискусія дозволяє закріпити вивчений матеріал шляхом повторення та використання вже знайомих учню лексико-граматичних конструкцій в усному мовленні. Через те, що дискусія передбачає вільне висловлювання та живий діалог, учні отримують необхідні умови для практики монологічного та діалогічного мовлення. У цьому процесі вчитель має змогу об'єктивно оцінити рівень володіння учня англійською мовою, його здатність не лише передати свою точку зору, а й сприйняти думку співрозмовника/співрозмовників, здатність швидко оброблювати інформацію та реагувати на неї, спонтанно формувати тези, слідкувати за своєю вимовою тощо.

Роль вчителя в організації дискусії на уроках англійської мови є визначною, адже він має організувати не лише мовленнєву діяльність учнів, а й проконтролювати та скорегувати тези учнів таким чином,

аби вони відповідали окрім лексичним, граматичним, фонетичним нормам, ще й етичним та культурним звичаям носіїв мови [10].

Одна з провідних задач викладання англійської мови – підготувати учня до реального іншомовного спілкування або міжкультурної комунікації, і навчити вдало використовувати іноземну мову як головний інструмент у ній. Дискусія є унікальною формою інсценування саме максимально наближеної до реальних умов ситуації, в якій учні акумулюють систему отриманих знань задля обговорення певного питання. [2, С. 10-17] Тому ми вважаємо необхідним зазначити, що дискусія як форма та метод має за мету не лише розвинути когнітивні та комунікативні навички учнів, а й несе в собі просвітницьку дидактичну задачу – навчити учнів культурі дискусії та діалогу, а на уроках англійської мови – ще й виховати етичне відношення не лише до свого опонента, як особистості, а й до його культури, особливостей мови й мовлення тощо. Вчитель англійської мови інтерактивним шляхом формує важливі моральні цінності учнів та допомагає їм розвинути емоційний інтелект, що наразі є важливим об'єктом вивчення та дискурсу в педагогічній площині. В діалозі, учень навчається розумінню не лише лексико-граматичних одиниць, а й стану співрозмовника, його інтонацій, жестів, міміки, загального контексту диспуту. Дана складова є не менш важливою в європейській культурі дискусії.

Культура дискусії передбачає звід правил, які допомагають ефективно організувати обговорення, в якому кожен учасник буде почувати себе рівноцінно та комфортно.

Основні правила культури дискусії, з якими варто познайомити учнів, особливо якщо дана форма навчальної діяльності проводиться на уроці вперше виглядають наступним чином:

- Уважно й активно слухайте опонента.

- Конкретизуйте або задайте уточнююче питання, якщо вам щось незрозуміло в тезах опонента.

- Не перебивайте інших учасників дискусії.

- Критикуйте ідеї, а не людей.

- Не пропонуйте тези без їх аргументації.

- Візьміть відповідальність за якість дискусії.

- Розвивайте дискусію опираючись не лише на власну думку, а на тези опонента, намагайтесь досягти розуміння.

- Кожен в дискусії має отримати можливість висловитись.

- Не узагальнюйте, приведіть факти або опирайтесь на власний досвід.

- Якщо вас образили чи віднеслись з неповагою – заявіть про це.

- Врахуйте особливості культури та мови вашого опонента.

- Віднесіться поважно до тез опонента, навіть якщо вони не співпадають з вашою власною точкою зору [20].

Застосування дискусії в шкільному навчальному процесі має певні особливості. Дискусія має розглядати конкретну проблему, та виділяти одну головну тему, навколо якої аудиторія може будувати подальше обговорення. При виборі проблеми та теми диспуту вчитель має опиратись перш за все на навчальну програму, актуальність теми для віку учнів, їх особистий емоційний та моральний досвід (аби визначити чи готові діти/підлітки підійти до обговорення раціонально та керуючись критичним мисленням).

Дискусія має різні форми та структуру. Т. Кравченко виділяє такі види:

1. Спостережна або демонстративна – вид дискусії, в якій тема обговорюється лише між кількома членами колективу, решта – спостерігачі;

2. Багаторазова – тема обговорення завчасно вивчається та розглядається на уроці у малих групах, і лише потім аналізується усім учнівським колективом;

3. Конференційна – проводиться у формі конференції, тобто кожен член диспуту ґрунтовно готує повідомлення та тези щодо певного питання, та виступає перед колективом з міні-доповіддю. Головна відмінність конференції від дискусії-конференції полягає у жвавому обговоренні питання після кожної доповіді та відкритий діалог між учасниками цього процесу.

4. Лімітована – передбачає обмеження у часі проведення та кількості учасників дискусії. Зазвичай, лімітована дискусія триває 5-10 хвилин у групі з 5-7 учнів задля обговорення конкретного питання. [1, С. 8-10.]

В. Оконь дає наступну класифікацію:

- 1) побіжна дискусія – дискусія, що виникає не заплановано під час вивчення нового матеріалу чи обговорення деяких питань;
- 2) дискусія, що вузько направлена на формування переконань;
- 3) справжня навчальна дискусія – дискусія, сплановане та організоване обговорення певних питань, з продумуванням різних додаткових деталей [8, 88 с.].

Одну з найрозширеніших класифікацій надає О.Савчук

1. За характером педагогічного процесу: навчальна, тренувальна, продуктивна, креативна.
2. За напрямком педагогічного процесу: виховна, розвивальна, пізнавальна.
3. За метою: пропедевтична, дидактична, рефлексійна.
4. За структурними ознаками: централізована, децентралізована.
5. За методичними особливостями: цільова, проблемно-тематична, «сократівська бесіда».

6. За домінуючим методом: академічна, діалогічна, ігрова, інтерактивна.

7. За предметом обговорення: цілісна, полемічна, евристична.

8. За об'єктом дослідження: морально-етична, операційна, ділова, рольова.

9. За обсягом дослідження: розгорнута, блочна, фрагментарна.

10. За інформаційною спрямованістю: повідомляюча, аналітична, синтезуюча.

11. За формою проведення: усна, письмова.

12. За ступенем організованості: спонтанна, спланована.

13. За особливостями організації: керована, вільна.

14. За характером організації: дисперсна, стабільно-групова, ротаційно-групова.

15. За способом організації: класична, фронтальна, між групова, в парах.

16. За формою організації: неформальна, формальна [13].

Існують також інші форми організації дискусії у класі:

- Мозкова атака – швидке обговорення та розмірковування над проблемою, для якої необхідно знайти декілька варіантів вирішення. Даний метод орієнтований на генерацію як можна більшої кількості ідей за короткий відрізок часу.

- Дебати – це чітко структурований та організований обмін думками між членами колективу з двома різними точками зору щодо певного питання.

- Круглий стіл – структурований диспут, у якому учасники діалогу висловлюють свої тези у певному порядку.

- Форум – «експертна група» учнів та аудиторія (решта учнів) обговорюють складні питання.

•Евристична бесіда – взаємодія вчителя та учнів, у якій вчитель шляхом обговорення та діалогу спонукає учнів до самостійного критичного аналізу проблеми.

Вчитель та учні мають свої певні функції в організації та проведенні дискусії на уроці. Вчитель отримує роль гідата та куратора, що має координувати диспут.

Задачі вчителя англійської мови в організації дискусії:

- Ініціювати дискусію.
- Задати тему, проблему та форму обговорення, або надати цей вибір учням, проте вчитель має проконтролювати та за необхідністю скорегувати роботу учнів.
- Пояснити учням специфіку та особливості дискусії та правила культури дискусії.
- Надати достатньо інформації учням для підготовки до дискусії.
- Скласти список питань чи тез щодо теми обговорення.
- Координувати дискусію, слідкувати, аби всі члени обговорення поводити себе етично та поважно, підтримували основну тему діалогу, коректно використовували лексико-граматичні мовні одиниці та слідували соціо-культурним особливостям англійської мови.
- Підтримувати дискусію, за необхідністю надавати додаткові тези для заохочення учнів до продовження обговорення.

Учні мають виступати у ролі активних учасників дискусії, які не лише демонструють власні ораторські навички, а й практикують метод активного слухання.

Задачі учнів при проведенні дискусії на уроці англійської мови:

- Завчасно підготувати тези та питання до теми обговорення, за необхідністю звернутися до вчителя за додатковою інформацією.
- Слідувати проблематиці, темі та формі дискусії, надавати аргументовані тези.

- Дотримуватись правил культури дискусії.
- Надавати аргументовані тези.
- Уважно слухати опонента/опонентів.
- Прислухатись до коментарів та тез вчителя як координатора дискусії.
- Практично реалізувати отримані знання з англійської мови у процесі обговорення [21].
- Отже, ми можемо дійти висновку, що слідом за Г.Китайгородською визначаємо дискусію груповою формою роботи, яка передбачає активну взаємодію між учасниками цієї групи. На уроках англійської мови дискусія може приймати різну форму та структуру в залежності від дидактичної мети вчителя, умов навчання, попередньої підготовки класу, індивідуальних особливостей колективу, рівня розвитку мовної, мовленнєвої, соціо-культурної та соціо-лінгвістичної компетентностей учнівської групи, особливостей програми навчання тощо. Проте, незважаючи на вище перераховані фактори, дискусія, перш за все, є необхідним елементом у розвитку монологічного мовлення та навичок аудіювання. Крім того, дискусія є творчою формою роботи, яка дає змогу учням, особливо підліткам, відчувати себе особистістю з індивідуальною та незалежною точкою зору. Дискусія охоплює цілу низку компетентностей, яка сприяють не лише підвищенню рівня знань учнів з англійської мови, а й розвитку емоційного інтелекту кожного члена колективу.

1.2.Етапи роботи над уроком-дискусією

Урок-дискусія є усною формою роботи, яка направлена перш за все на розвиток комунікативних навичок. Проте вона вимагає ґрунтовної підготовки та детального планування, аби мати високий рівень ефективності. Дискусія є творчим видом практики на уроках

англійської мови, адже оволодіння мистецтвом ведення дискусії та діалогу є частиною становлення особистості, розвитку її риторики та вміння само презентації [5, С. 9 – 13].

Взагалі ми можемо виділи три основних етапи проведення дискусії: підготовка до дискусії, проведення дискусії та її аналіз.

Н. Доронкіна також розмежовує елементи дискусії на:

1. Підготовку.
2. Основний етап.
3. Підведення підсумків.

За дослідницею, підготовчий етап потребує ґрунтовної роботи з навчальною групою, даний етап має тривати декілька днів, за який викладач-куратор дискусії має сформуванати проблемні питання, обрати опорний матеріал, назначити доповідачів, обговорити та узгодити правила дискусії, обрати вид та форму дискусії, згідно форми підготувати приміщення (наприклад: дискусія у формі «круглого столу» проводиться в аудиторії, у якій парти стоять у формі кола чи квадрата, так аби всі учасники процесу мали змогу бачити один одного). Дослідниця розподіляє другий елемент на два додаткових етапи: презентації тез та диспут щодо них (обговорення, аргументація, порівняння). Дискусія потребує введення, яке передбачає формулювання проблем, презентацію тез та точок зору, їх обговорення та представлення результатів. Заключний етап дискусії включає в себе аналіз та загальну оцінку обговорення. Н. Доронкіна стверджує, що саме аналіз є педагогічно-цінним елементом даної форми навчальної діяльності. Він підводить підсумки роботи, виділяє успіх учнів в опрацювання теми та допомагає виявити слабкі місця в організації процесу [4].

Існують більш детальні класифікації та розділення етапів роботи на уроком-дискусією.

М. Ковальчук чотири етапи організації дискусії:

1. Визначення мети та теми дискусії.
2. Збір інформації щодо визначеної теми.
3. Упорядкування, інтерпретація та оцінка отриманої інформації.
4. Підведення підсумків (відповідно меті дискусії).

М. Ковальчук наголошує саме на третьому етапі, коли учасники дискусії мають обробити та проаналізувати певний об'єм інформації задля формування тез для виступу під час конференції. Для учасників конференції важливо висловлювати саме аргументовану та компетентну точку зору. Даний процес навчає учнів критично оброблювати інформацію та вміти її презентувати в аудиторії [7, С. 98].

Кожен науковець при вивченні дискусії як форми взаємодії в класі чи аудиторії відмічає необхідність медіації зі сторони вчителя, аби не спричинити конфлікти під час дискусії, куратор диспуту має вперш за все встановити час дискусії (20-40 хвилин), організувати обмін думками, активізувати пасивних учасників обговорення, зібрати максимальну кількість ідей та ініціатив щодо теми диспуту (власні пропозиції варто презентувати після того, як вислухано точку зору всіх учасників), не допускати відхилення від теми (тактовно зупиняти, нагадувати про мету дискусії), уточнювати неясні положення, уникати оцінних суджень про особистість учасників, допомагати групі прийти до спільної думки, наприкінці чітко підвести підсумки, сформулювати висновки, спектр рішень, зіставити цілі дискусії із заключними результатами, виділити індивідуальний внесок кожного учня в загальний висновок, похвалити, подякувати учасникам за участь та співпрацю [16].

За В. Шудлик рекомендується слідувати наступним крокам у проведенні дискусії:

1. Введення учнів у проблему;
2. Об'єднання учнів у групи і визначення у їх межах ролей;

3. Конкретизація завдань;
4. Обговорення проблем;
5. Звіт про обговорення;
6. Підбиття підсумків.

Підготовка до дискусії передбачає підбір теми та проблемних питань для обговорення. На даному етапі вчитель має узгодити тему диспуту з навчальним планом. За дослідником варто взяти до уваги минулий досвід групи в участі у дискусії, адже це впливатиме на складність тез, кількість питань для обговорення, час відведений для диспуту, час на самостійну підготовку до обговорення тощо. Ми вважаємо, що вчитель може дати декілька тем учням на вибір, аби підвищити їх інтерес та зацікавленість в диспуті. Рекомендується обрати дві головні протиставні тези щодо теми дискусії, які будуть розглядати питання з протилежних точок зору, та розділити клас на дві групи, які згідно тез будуть готувати власні аргументи та виступи.

В. Шудлик наголошує на важливості підготовки навчальних матеріалів та опрацюванні необхідної теоретичної бази. Вчитель має визначити завдання та цілі команди в дискусії, ознайомити учнів з планом диспуту надати базовий теоретичний матеріал з теми обговорення або надати джерела інформації. Дослідник привертає увагу до важливості психологічної атмосфери на уроці. Вчитель повинен створити дружнє середовище, в якому учні будуть почувати себе достатньо впевнено та комфортно. Учні не мають відчувати себе скуто та боятись висловити свою думку, хвилюватись через тиск з боку вчителя як куратора та ментора.

При організації дискусії вчителю рекомендовано розподілити дітей на групи/підгрупи таким чином, аби кожна група мала учасників різного гендеру, різних етнічних груп, різних кіл інтересів тощо. Різноманіття в колективі учнів наближує мовну ситуацію під час уроку-дискусії до реальних умов соціо-культурної комунікації та

розвиває навички налагодження спільної мови з представниками різних груп суспільства, що виховує гідних представників сучасного європейського та світового соціуму.

Керування дискусією під час уроку за В. Шудлик має початись з повторного інструктажу щодо правил проведення диспуту, тем та головних тез обговорення. Вчитель може розподілити учнів на пари для дискусії або надати вибір групам розподілити виступаючих. Це також залежить від досвіду учнівського колективу в участі у дискусії. Ми вважаємо доцільним додати декілька тез щодо лінії поведінки вчителя під час дискусії. Окрім вказаних у даній науковій роботі задач та функцій вчителя в процесі дискурсу варто звернути увагу на предметну особливість саме дискусії на уроці англійської мови. Під час дискусії учні практикують лексико-граматичні конструкції англійської мови, і задача вчителя не лише оцінити рівень володіння даними конструкціями, а й виправити помилки учнів та пояснити теми з яких найчастіше виникли помилки у монологічному мовленні учнів. Саме процес виправлення помилок має бути запланованим не під час проведення та керування дискусією, а під час підведення підсумків. Вчителю не варто перебивати учнів (що ще й порушує правила культури дискусії). Учителю рекомендується занотовувати типові помилки та аналізувати їх вже наприкінці уроку.

Для підведення підсумків дослідник рекомендує привернути увагу учнів та заохотити їх обрати не лише одну з двох полярних тез за "єдину вірну точку зору", а спробувати спільними зусиллями знайти компромісну точку зору [18].

Ми погоджуємось з тезами дослідника та вважаємо за необхідним проаналізувати психологічну сторону дискусійного процесу на уроках англійської мови. Одна з основних проблем учнів при вивченні іноземний мов – мовний бар'єр. Його можливо подолати лише за умови підкріплення та розширення теоретичних знань та регулярної

практики іноземної мови. За допомогою дискусії вчитель може допомогти дитині позбавитись страху говорити англійською. Дана робота вивчає роль дискусії на уроках англійської мови у 8 класах гімназії, тому розглянемо саме вікові особливості учнів 13-15 років (даний вік відноситься до категорії підліткового періоду становлення особистості) при процесі дискурсу на уроках англійської мови. Вчитель має врахувати особливості пластичного та хиткого емоційного стану середньостатистичного підлітка та додатково особистісні риси кожного учасника процесу. Пластичність емоційного стану підлітка дозволяє вчителю ефективно закріпити позитивні результати та досягнення під час дискусії у свідомості учня та таким чином додати йому впевненості у собі, своїх знаннях, та заохотити до подальшої активної практики іноземної мови. Тому вчителю рекомендується зайняти роль куратора та споглядача дискусії, який м'яко буде коректувати хід обговорення та наприкінці дасть загальні та індивідуальні поради, а не агресивну критику, яка позбавить учнів бажання творчо самовиражатись та вивчати англійську мову.

Етап узагальнення за Н.Доронкіной, Н. Шудлик та М. Ковальчук передбачає підведення підсумків та аналіз роботи. На даний процес варто відвести 7-15 хвилин аби вислухати також враження учнів та їх побажання щодо майбутньої практики проведення уроку-дискусії. Вчитель може організувати даний етап роботи в різній формі. Проте перш за все, куратор обговорення має подякувати класу за співпрацю та активність. Варто спершу підкреслити досягнення та успіхи учнів, цікаві факти та аргументи кожної команди чи учня, нагородити особливо активних учасників високими оцінками, дипломами чи сертифікатами учасника. Далі, варто поцікавитись точкою зору учнів щодо організації, підготовки та проведення диспуту. Варто переконатись чи справді обрана тема співпала з колом інтересів учнів та чи доступна інформація щодо цієї теми. Вчитель може роздати

учням анкети з опитуванням, аби провести більш ґрунтовний аналіз процесу та врахувати недоліки при організації наступної дискусії. Учитель англійської мови має також проаналізувати якість мовлення учнів під час дискусії, визначити типові помилки, дати загальні та індивідуальні поради і рекомендації щодо використання певних-лексико граматичних конструкцій. Для вчителя це показник ефективності викладання та засвоєння блоку теоретичного матеріалу. Вчителю рекомендовано обрати етичну та толерантну форму аналізу роботи учнів, особливо якщо дана форма роботи проводиться вперше на уроці англійської мови. Важливо завершити дискусійний процес на позитивній ноті. Вчитель може запропонувати учням обрати наступну тему для дискусії чи форму організації обговорення. Учні мають відчувати задоволення від практики іноземної мови та мати натхнення й бажання продовжувати розвивати свої комунікативні навички з англійської мови.

Отже, організація дискусії на уроці англійської мови має виконуватись щонайменше в три етапи: підготовка, проведення та аналіз. Кожен з етапів може також мати декілька стадій. Головною вимогою до вчителя під час розробки уроку-дискусії є врахування навчального плану, рівня підготовки учнів, кола їх інтересів та інших умов для створення індивідуального плану диспуту. Рекомендується надати учням чіткий перелік питань або тез для підготовки до дискусії, особливо, якщо дана форма роботи є новою для класу. Основний етап проведення дискусії залежить від обраної форми роботи. Але кожен вид уроку-дискусії має розпочинатись із зачитування теми та головних тез. Вчитель має зайняти позицію куратора, що спрямовує дискусії у потрібному напрямку та м'яко корегувати диспут. Особлива увага приділяється заключному етапу дискусії – аналізу. Аби даний вид роботи мав позитивний вплив на учнів, учитель має конструктивно, проте досить толерантно дати

поради загально та індивідуально щодо використання певних лексико-граматичних одиниць, формування власних тез та виступів тощо.

РОЗДІЛ 2

ДИСКУСІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 8 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

2.1 Тематика дискусій у рамках освітнього процесу з англійської мови у 8 класах гімназії

Вибір теми дискусії на уроках англійської мови має особливе значення, адже саме тематика обговорення впливає на розвиток соціокультурних компетентностей учня. Звертаючись до державного стандарту загальної середньої освіти одними з головних задач розвитку комунікативних та культурних компетентностей учнів на уроках з іноземної мови є здобувати і опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей, відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації [<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>].

[3] Тому саме вибір теми дискусії буде визначати сферу розширення знань та навичок учнів. Звертаючись до навчальної програми 8 класу з англійської мови для загальноосвітніх навчальних закладів вчитель може обрати тему для дискусії з трьох сфер спілкування, а саме особистісної, публічної або освітньої [11].

Тематика ситуативного спілкування та лексичний інвентар особистісної сфери спілкування для 8 класу розглядає питання з тем «Я, моя родині і друзі», «Спорт», «Одяг», «Харчування» .

Тема «Я, моя родина і друзі» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: щоденні справи, розпорядок дня, спілкування з друзями. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *Daily routine: to plan or not to plan?* – питання до обговорення: *Should we plan our daily routine? What chores or rituals are necessary to do every day? What are the best ways to be productive? How detailed your daily plan should be? What is the best time for work and fun?*

2. *Early Bird or Owl?* – питання для обговорення: *Who is an «Early Bird»? Who is an «Owl»? What is the best time to wake up? Does the time of awakening influence your day? Is it possible to be an «Owl» in the modern world? Can all people be «Early Birds»?*

3. *Offline or online friends* – питання до обговорення: *What is friendship for you? Why do we need to have friends? How can we make new friends? What is the best way to keep in touch with your friends? Can Internet friends be called «real friends»? What are the best ways to go out with friends?*

4. *A day of a successful man* – питання до обговорення: *Who is a successful man? What daily habits can make you successful in the future? What are the ways to be productive? What habits reduce your focus on work? Can a purposeful and successful person make a pause to have fun?*

Тема «Спорт» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: спортивні змагання та відомі спортсмени. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *Sport competition: to watch or to attend?* – питання до обговорення: *What is the most exciting way to watch sports competition: on TV or at the stadium? What are the pros and cons of watching a sporting event on TV? What are the pros and cons of attending a sports competition?*

2. *The best kind of sport* – питання до обговорення: *What is your favourite kind of sport? Is there any superior kind of sport? What are the most popular kinds of sport in the world? Can you name your top five of the best kinds of sport? Why have you chosen those activities?*

3. *Team or solo?* – питання до обговорення: *Can you name team sports? Can you name solo sports? What are the advantages and disadvantages of a team sport? What are the advantages and disadvantages of solo sport? What kind of sport do you prefer, team or solo? Which one is better? Why?*

4. *Ukrainian athletes* – питання до обговорення: *Can Ukraine be proud of its athletes? What achievements of Ukrainian athletes do you know? Who are the most prominent Ukrainian athletes? What world records of Ukrainian athletes do you know?*

Тема «Харчування» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: види закладів харчування, відвідування закладів харчування, приготування їжі, види обробки продуктів харчування, назви страв, національні страви. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *Eat out or at home?* – питання до обговорення: *Do you like homemade or restaurant food more? What kind of food is more affordable? What kind of food is healthier? What are the benefits and drawbacks of eating out? What are the best places to eat out? What are the benefits and drawbacks of cooking at home?*

2. *Healthy diet: is it possible to keep it?* – питання до обговорення: *What is a «healthy diet»? What kind of food brings influences our health in a good way? Please name several healthy dishes. Can healthy dishes be tasty? Can you eat fast food and still keep a healthy diet? Tell a recipe of a tasty healthy dish (up to your opinion).*

3. *International cuisines* – питання до обговорення: *Can you name some of the most popular cuisines in the world? What are the tastiest cuisines? Tell about their features. Do you like Ukrainian cuisine? What are the best Ukrainian dishes? What kinds of meals are especially popular in our city/region?*

4. *Festive meals* – питання до обговорення: *Do some holidays have some specific festive meals? Tell about English and Ukrainian festive meals. Do you have a favourite festive meal? Do you have a family recipe for any festive meal? Is it important to cook festive meals?*

Тема «Одяг» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: предмети одягу та види одягу. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *School uniform* – питання до обговорення: *What are the pros and cons of wearing school uniform? Can school uniforms look fashionable? What is the main aim of the school uniform? Do you like your school uniform? (if you have the one) What is the ideal style of school uniform?*

2. *Shopping: online or offline?* – питання до обговорення: *Do you like going shopping for clothes? What kind of shopping do you prefer? Is it convenient to shop for clothes online? Tell pros and cons of buying clothes online and at the store.*

3. *Clothes of 2070* – питання до обговорення: *How do you think the clothes will look in 50 years? What kind of clothes will people prefer: comfortable or fashionable? Will clothes have some special features (be able to change color due to your mood, transform itself due to the weather conditions, etc.)? Will people go shopping in stores or buy clothes online? Can you think of the fashion trends of 2070?*

4. *Fashion and style* – питання до обговорення: *What is «fashion»? What is «style»? What is the difference between these terms? Should people choose and wear clothes comfortable or trendy clothes? Can comfortable and casual clothes be fashionable?*

Тематика ситуативного спілкування та лексичний інвентар публічної сфери спілкування для 8 класу розглядає питання з тем «Засоби масової інформації», «Україна», «Велика Британія».

Тема «Засоби масової інформації» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: Інтернет, преса, радіо, телебачення. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *Internet platforms* – питання до обговорення: *What social platforms do you use? What do you think of Tik Tok and YouTube? How often do you use these platforms? Why do you use them? Do you create your content? What are the pros and cons of social networks?*

2. *Internet safety* – питання до обговорення: *How much times a day do you use the Internet? Is the Internet an important part of our lives? Why do people use the Internet? Can the Internet be a dangerous place? What can we do to stay safe? Make up a list of the rules for Internet users that will prevent them from troubles on the Internet.*

3. *Newspapers and magazines* – питання до обговорення: *Do you read newspapers or magazines? Does anybody from your family or friends groups do it? Have you ever read a newspaper or a magazine? Do you have a favourite one? Do you read the paper edition or online version of this publishing? What famous newspapers and magazines do you know? Do you think such editions will exist in 50 years?*

4. *Radio star* – питання до обговорення: *How often do you listen to the radio? Do you have a favourite radio station? Imagine that you have your radio station, what genre of music will it play? What songs, singers, bands will be played there? Do you think radio is an important streaming platform? Why? Will it exist in 50 years?*

Тема «Україна» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: географічне положення, клімат, населення,

національності, географічні об'єкти. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *Ukrainian paradise* – питання до обговорення: *Is geographical position of Ukraine beneficial? Why? What regions of Ukraine create interesting locations for tourists? What geographical features are fascinating to visit on the north, south, east, and west of Ukraine?*

2. *Four seasons* – питання до обговорення: *Do Ukrainians have an opportunity to see and experience all natural seasons? Do you have a favourite one? Why do you like this season? Where should the visitors of Ukraine go in winter, spring, summer, and autumn?*

3. *My city* – питання до обговорення: *Where is your city situated? What region does it belong to? What are the geographical features of your city? What are the features of the weather conditions in your city? What is the population of your city?*

4. *Weather forecast* – питання до обговорення: *Imagine that you are the host of the weather forecast, so you have to create the weather forecast of one of the regions of your country. The opposite team/other participants of the discussion should guess the region you describe. Then discuss other geographical features of this region.*

Тема «Велика Британія» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтем: географічне положення, клімат, населення, національності, географічні об'єкти. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *The UK* – питання до обговорення: *What does the UK consist of? Where is it situated? What is the best (according to geographical and weather conditions) British region to live in?*

2. *British «melting pot»* – питання до обговорення: *What are the features of the British population? How are people from different regions called? What region has the biggest population? What are the cultural features of every region? Where would you like to travel?*

3. *Travel around the UK* – питання до обговорення: *What are the most popular geographical destinations in each region of the UK? What region should every tourist visit first? Why?*

4. *Water or Land?* – питання до обговорення: *Does the UK have any water geographical objects? What do you think is the best way to travel around the UK by voyage on a yacht or other means of transport? What is the benefit of traveling by boats and yachts?*

Тематика ситуативного спілкування та лексичний інвентар освітньої сфери спілкування для 8 класу розглядає питання з теми «Шкільне життя» .

Тема «Шкільне життя» має бути розкрита з використання лексичного діапазону з підтеми: школа у Великій Британії та Україні. Тому пропонуємо наступні теми та питання для дискусії згідно з даною тематикою:

1. *British school* – питання до обговорення: *What are the features of the British school system? What is the difference between public and private schools in the UK? Most British schools, especially private ones, have fixed school dress codes and uniforms. Why do you think they follow this tradition? You know, one of the most famous schools in the UK is Hogwarts. I'm sure you all know it from the "Harry Potter" movie. Imagine and describe your day at such school.*

2. *Ukrainian school* – питання до обговорення: *What are the features of the Ukrainian school system? What rules should Ukrainian students follow? What would you like to change in the Ukrainian school system? What would you like to add to the Ukrainian school system? Describe your perfect day at the Ukrainian school.*

3. *British and Ukrainian school system* – питання до обговорення: *What are the main features of each school system? What are the common features of both school systems? What is the difference? Tell what system*

you consider more effective and productive. Where would you like to study?

4. *Online education* – питання до обговорення: *What is your opinion on providing online education to the school system? Would you like to have some lessons online? What are the pros and cons of online education? How can we make it more interesting? Should we use video games or watch movies at the lessons? Share your own ideas, please.*

Вчитель також може запропонувати учням самостійно скласти список питань у якості плану дискусії. Також вчитель може скласти більш розширений список питань (10-15 питань), надати його учням, та попросити обрати лише 5 питань, це сприятиме підвищенню ентузіазму учнів щодо організації та підготовки дискусії.

Тема дискусії також може бути похідною попереднього виду роботи учнів на уроці англійської мови. Наприклад, вчитель може організувати читання тексту чи аудіювання щодо теми «Одяг», аби пропрацювати з учнями новий лексичний матеріал, а надалі обрати одну з тез із тексту чи аудіо запису в якості теми обговорення.

Теми диспуту також можуть бути запропоновані і зі сторони учнів. Проте вчитель має прослідкувати аби тема обрана учнями відповідала навчальним вимогам, моральним цінностям та етичним нормам програми із вивчення англійської мови.

Отже, нами розроблено тематику дискусій, які доцільно використовувати при плануванні та організації дискусії як елементу уроку чи уроку-дискусії на уроках англійської мови у 8 класах гімназій. Кожна тема відповідає навчальній програмі з англійської мови у 8 класах для середніх загальноосвітніх закладів. Розроблені нами теми повністю охоплюють усі тематичні розділи навчального плану. При розробці тем нами також враховані вікові особливості та коло інтересів сучасних підлітків, адже ми орієнтуємось на взаємну активну роботу вчителя та учнів на уроці, тому учні мають бути

достатньо зацікавлені та мотивовані для співпраці. Кожна тема додатково має список основних питань, що можуть використовуватись у якості опорних питань до дискусії або плану дискусії.

2.2. Розвиток діалогічного мовлення учнів 8 класів на уроках з елементами дискусії

Навички комунікації необхідні для участі у дискусії, тому вчителю варто приділити особливу увагу щодо розвитку даних компетентностей. Перед опрацюванням теми та ознайомленням з питаннями обговорення варто створити лексико-граматичний фон та підготувати учнів до монологічного та діалогічного мовлення. Особливо варто приділити увагу навичкам діалогічної взаємодії учнів, адже вони передбачають уміння сприймати, розуміти тези співрозмовника, обмінюватись з ним думками, ініціювати та керувати процесом дискусії, проявляти реактивність та давати чіткі, конкретні й аргументовані відповіді та тези [19].

Даний процес можна здійснити за допомогою практики різного виду вправ.

Для розвитку діалогічного мовлення існує чотири групи вправ:

- 1 група – вправи для навчання "реплікування";
- 2 група – вправи для засвоєння діалогічної єдності різних видів;
- 3 група – вправи на створення мікродіалогів;
- 4 група – вправи на створення діалогів різних функціональних типів [9, С. 147-167].

Ми розробили систему вправ для розвитку діалогічного мовлення з розвитку діалогічного мовлення для уроків англійської мови у 8 класах гімназії. Дані завдання спрямовані на обговорення тем

«Спорт» та подаються англійською мовою. Методичні коментарі щодо вправ подаються українською.

Мета 1 групи вправ – навчити учнів "реплікування". Дані вправи навчають учнів проявляти швидку реакцію на репліки вчителя, диктора, іншого учня тощо. Учень має не лише правильно зрозуміти контекст репліки співрозмовника, а й дати швидку та логічну репліку. За Ніколаєвою С.Ю. 1 група вправ включає в себе умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні, репродуктивні вправи. Даний вид роботи може бути виконаний у формі взаємодії учителя з класом, учителя з учнем, учня з учнем, тощо.

Ми вважаємо, що дана група вправ має практикуватись на перших етапах підготовки до дискусії та вже є практикою міні-дискусій. Учні мають засвоїти мовні кліше, звикнути до комунікації один з одним на англійській мові, навчитись адаптувати вивчений теоретичний матеріал у живе мовлення

Вправа 1.

The student's task is to react to the remark of the previous speaker and express his opinion.

Teacher: I'm a big football fan, I don't miss any match of my favourite team. By the way, I'm also fond of ice-skating. Now I want to know your preferences. One by one tell me about your favourite kind of sport. Before sharing your mind, comment on the previous quote with «I'm not a big fan of (the sport that was mentioned by the previous speaker), but I'm fond of (your favourite kind of sport)» I will start first. «I'm fond of ice-skating»

Вправа 2.

The student's task is to support the interlocutor's remark. Students work in pairs, the first interlocutor expresses his remark, and the second supports it, and then the partners change roles.

Teacher: Now let's work in pairs, support your partner's quote. For example, I say: I root for Dynamo team, and you respond with «I root for Dynamo team too».

Вправа 3.

The student's task is to give advice by reacting to the interlocutor's remark. Students advise each other to choose a certain type of sports activity. Students work in pairs, one student describes their preferences, the other gives advice. Then students change roles.

Teacher: So now, we will help each other to take up a new activity. You will work in pairs, the first student shares his preferences, the second gives a piece of advice. Mind the structure of mini-conversation: the first speaker: «I prefer + verb with ing ending», the second: «Then I advise you to take up + activity» (I prefer running and being very active/ Then I advise you to take up jogging).

Мета 2 групи вправ – навчити учнів самостійно вживати різні види діалектичних єдиниць. До 2 групи можна включити умовно-комунікативні рецептивно-продуктивні вправи на обмін репліками. Формат роботи має максимально відповідати режиму «учень – учень». Дана форма роботи вимагає ініціативних реплік та реактивності. Виконання вправ рекомендується організувати у вигляді парної роботи, роботи групами чи у колі тощо.

Вправа 4.

The task of students is to initiate dialectical interaction with each other. The respondent is full to comment on their plans and ask about the plans of another student (students choose the addressee of the question).

Teacher: We all know the role of sport in our lives. Doctors and psychologists suggest doing sport at least twice a week. I have not taken up any sports activity yet, but I am going to take up aerobics. So now, please share your plans about taking up a new sport activity and ask the next speaker about his/her plans. I'm going to take up aerobics. How about you,

(name of a student)? After answering, please ask another student the same question.

Вправа 5.

The student's task is to create a mini-dialogue to discuss attending a sports competition. Students work in pairs with a sports schedule card of a sports school. (таб.1).

Competition	Date	Time
Football match	03.04.2021	11:30
Swimming race	11.04.2021	12:10
Cheerleading battle	17.04.2021	13:35
Volleyball tournament	22.04.2021	11:00
Boxing bout	30.04.2021	10:40

Таблиця 1. Розклад спортивних змагань

Teacher: Now you will work in pairs. Imagine that you are students of a sports school and you want to attend a competition together. Look at the schedule of sports competitions. One of you should ask about the date and time of a certain sports event, another one should answer with the help of the schedule(When is boxing bout held?/ It's held on the thirtieth of April at twenty to eleven). Then switch your roles.

Мета 3 групи вправ – навчити учнів об'єднувати засвоєні навички з діалогічної єдності за допомогою мікродіалогів. До 3 групи входять комунікативні рецептивно-продуктивні вправи, які допускають використання штучно створених вербальних опор. Вербальні опори можуть бути представлені у вигляді підстановчої таблиці, структурно-мовленнєвої схеми мікродіалогу та функціональної схеми. Опори слугують у якості зразка, який допомагає організувати мовлення учня у чітку репліку. Вчителю надається право вибору, він може адаптувати вербальні опори зважаючи на рівень підготовки класу.

Рекомендується ознайомити клас зі зразками подібних діалогів. Цей процес може бути організованим у формі читання чи аудіювання.

Вправа 6.

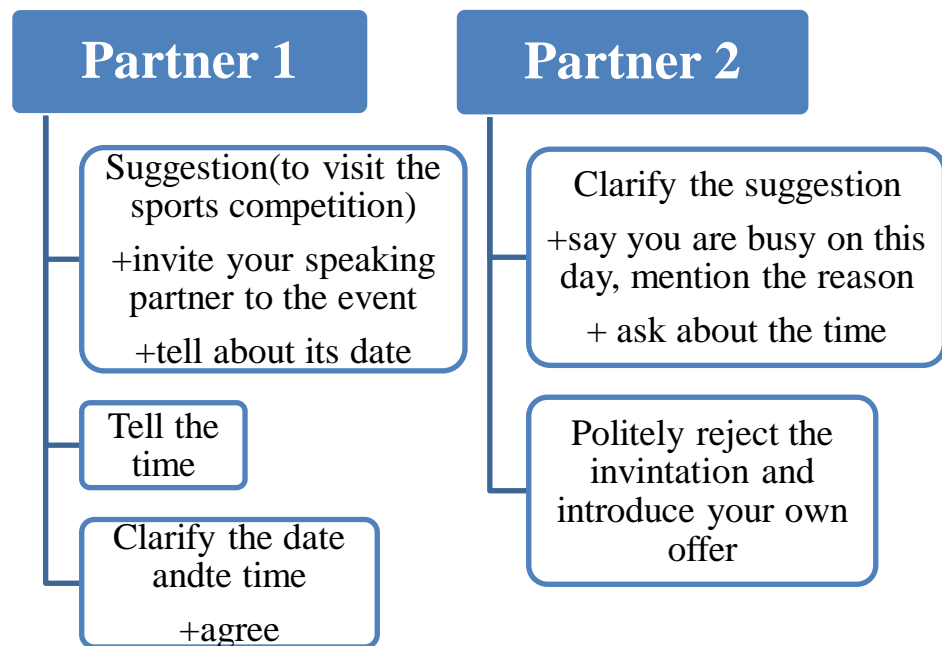
The task of students is to compose a micro-dialogue. Students work in pairs. They have to decide which sport to attend in April. They may use table 1.

Teacher: Continue your discussion about visiting a sporting event at the sports school, use the schedule table and the scheme to make-up the dialog.

Вправа 7.

The student's task is to act out the same situation, but with a different partner. Students should use the functional scheme of discussion and table 1 to build their own replicas.

Functional scheme of discussion

Мета 4 групи – навчити створювати вже власні діалоги на основі запропонованої учителем теми чи ситуації. При достатній підготовці класу дані вправи є повноціною дискусійною формою роботи, що може бути організована у формі міні дискусій та уроку-дискусії.

Вправи 4 групи належать до комунікативно-рецептивно-продуктивних вправ вищого рівня. Такі вправи варто спершу задати у класі, аби на уроці проаналізувати помилки та дати схоже завдання у якості домашньої роботи задля того, щоб учні не мали обмежений час побудови діалогу, підійшли до створення діалогу творчо. Надалі вчитель може давати подібні вправи спонтанно на уроці, аби розвивати живе та реактивне мовлення учнів, і отримавши достатньо навичок практики діалогічного мовлення за допомогою вище описаних вправ учні можуть отримати завдання підготуватись до діалогу-дискусії чи уроку-дискусії, на якому зможуть повноцінно обговорити певну тему та тези та коректно висловити свою думку на англійській мові. Чим більше клас досвідчений у практиці подібних вправ, тим менше вступної інформації для створення діалогу чи проведення дискурсу може давати вчитель. Коли учень в діалогічному мовленні володіє мовними лексико-граматичними одиницями та конструкціями на задовільному рівні, він може отримати більший простір для творчості під час дискусії.

Вправа 8.

Students have to play an interview between a famous athlete and a journalist of a sports newspaper. The dialogue should consist of several micro-dialogues. Students should discuss the athlete's achievements, hobbies, and plans for the future.

Teacher: (a task for the first student): You are the interviewer of sports newspaper. You should ask a famous footballer about his top three sports achievements, his hobby, and plans for the future.

(a task for the second student): You are a famous footballer, your team has just won an important match. Ask the interviewer if your team is her favourite and how often she interviews athletes.

Вправа 9.

The task of students is to collectively compile a list of sports activities for a children's summer camp. Each student is to present one sport or sports activity and substantiate the need to include this sport in the list. The teacher writes the suggested sports on the board, and then the students vote to select six sports or activities.

Teacher: Imagine that we create sports program for summer camp. We should make up a list of six sports activities, that will be done at the camp. Each of you has to present one activity and state why it should be on our list. Then we will vote and choose six activities.

Вправа 10.

Учитель організовує повноцінний урок-дискусію за темою «Team or solo?» – загальні питання до обговорення: Can you name team sports? Can you name solo sports? What are the advantages and disadvantages of team sport? What are the advantages and disadvantages of solo sport? What kind of sport do you prefer, team or solo one? Which one is better? Why?

The teacher divides the students into two teams. The first is to prepare information on the advantages and disadvantages of team sports. The second is to find the advantages and disadvantages of a single sport. The teacher and the class should discuss the details of the discussion and organizational issues.

Дана вправа є вінцем та узагальненням попередньо проведеної роботи з розвитку та практики діалогічного мовлення.

Отже, розроблена нами система вправ направлена на розвиток діалогічного мовлення у 8 класі на уроках з елементами дискусії. Головна задача даного комплексу – поступово розвинути комунікативні компетентності учнів, навчити їх самостійно складати та підтримувати діалог, паралельно з розвитком рівня мовленнєвих навичок закріпити лексико-граматичні конструкції.

ВИСНОВКИ

Отже, дискусія є унікальною груповою формою роботи на уроці з англійської мови. Дискусія вперш за все направлена на розвиток комунікативної та соціо-культурної компетентностей учнів, їх готовність до міжкультурної комунікації.

Дискусія на уроках з англійської мови може проводитись у різних формах: мозкова атака, дебати, круглий стіл, форум, евристична бесіда тощо. Дискусія може бути як елементом, так і повноцінним видом уроку. Вибір форми проведення дискусії залежить від попереднього досвіду класу в участі у диспуті, його рівня підготовки та знань з предмету, мети вчителя у проведенні дискусії, а також обраного виду дискусії.

У сучасній лінгвістиці існує велика кількість класифікацій навчальної дискусії. Однією з базових та основних вважається класифікація В. Оконь, яка виділяє побіжну дискусію, дискусію, що вузько направлена на формування переконань та справжню навальну дискусію.

Під час проведення дискусії вчитель та учні мають дотримуватись правил культури дискусії. Проте кожен із учасників процесу має свою особливу роль та низку індивідуальних обов'язків.

Головна задача вчителя – організувати та керувати дискусією. Педагог має пояснити особливості даної форми роботи, повідомити правила культури дискусії, поставити чіткі цілі та задачі учням, аби зрозуміли свою роль в дискусії, а також мали змогу повноцінно підготуватись до неї. Під час дискусії учителю рекомендується зайняти роль спостерігача, який лише за необхідності втручається у обговорення задля корегування контексту діалогу та направлення мислення учнів у бік дидактично необхідної тези. Фінальний обов'язок учителя – аналіз. Необхідно здійснити аналіз ефективності та якості усього процесу дискусії та конкретно роботи учнів під час

диспуту. Рекомендується надати учням зворотній зв'язок після дискусії у вигляді порад щодо використання певних лексико-граматичних одиниць та лінії поведінки під час обговорення.

Учень має прислухатись до рекомендацій вчителя щодо підготовки до дискусії, підготувати власні тези до теми обговорення, за необхідності ще додатково підготувати питання. Кожен учень має пам'ятати про правила культури дискусії, поводитись чемно та толерантно щодо свої співрозмовників. Учні мають продемонструвати свій багаж теоретичних знань та бути активними в обговоренні задля практики мовленн. Рекомендується прислухатись до порад вчителя та врахувати їх під час наступної практики усного мовлення.

Дискусія як форма навчальної роботи має три основних етапи: підготовка, проведення, аналіз. Етап підготовки передбачає визначення теми, збір інформації, попереднє формування тез для обговорення проблем та питань з обраної теми. Етап проведення передбачає активний дискурс та дискусію з обраної теми. Заключний етап, а саме аналіз – підведення підсумків роботи, обмін враженнями, надання порад та рекомендацій щодо типових та індивідуальних помилок учнів.

На основі проаналізованого теоретичного матеріалу, Державного стандарту загальної середньої освіти, навчальної програми з англійської мови для 8 класів загальноосвітніх середніх закладів нами розроблена тематика дискусій, що відповідає методичним вимогам та інтересам сучасних підлітків.

Додатково нами розроблена система вправ, яка має за мету розвинути навички діалогічного мовлення учнів 8 класів гімназії як основного елементу підготовки до дискусії. Дана система охоплює завдання для різного рівня підготовки та різного рівня знань. Рекомендується використовувати її у повному обсязі задля

поступового оволодіння учнями необхідними мовними кліше та лексико-граматичними конструкціями.

Перспективи подальших досліджень передбачають розширення системи вправ з розвитку діалогічного мовлення для уроків з англійської мови 8 класів гімназії, детальне вивчення та розробку методичних рекомендацій щодо форм проведення дискусій, пошук нових видів та форм дискусії як ефективної навчальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапшук С. Мотиваційні дискусії (для учнів основної школи). *Біологія : газета для вчителів біології та природознавства*. 2014. №10. С. 8-10.
2. Басай Н.П. Розвиток соціокультурної компетентності учнів початкової школи на уроках іноземної мови . *Педагогічні обрії* . 2018. № 5-101. С. 10-17.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення: 07.03.2021)
4. Доронкіна Н.Є. Навчальні дискусії та діалогові педагогічні технології у викладанні іноземних мов. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/01,%20Kravchenko_Metod.pdf (дата звернення: 28.01.2021).
5. Елухіна Н.В. Роль дискурса в межкультурної комунікації и методика формування дискурсивної компетенції. *Иностранные языки в школе*. 2002. № 3. С. 9–13.
6. Китайгородская Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам: учебное пособие. Москва: Русский язык, 1992. 175с.
7. Ковальчук М. А. Интенсивное обучение иностранным языкам в контексте проблемы гуманитаризации образования / под ред. Г. А. Китайгородской. Москва, 1997. Ч. 1. С. 29–99.
8. Кравченко Т.В. Метод комунікативного навчання. Дискусія «Перспективные научные исследования-2014»: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. 88 с.
9. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е. випр. і переробл./ Кол.авторів під керів. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2002. 147-167 с.

10. Миролюбов А. А. Методика обучения иностранным языкам: традиции и современность. Ч. 1. Обнинск : Титул, 2010. 213 с.
11. Навчальна програма з англійської мови для 8 класу для загальноосвітніх середніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 17.03.2021)
12. Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2007. С. 424-425
13. Савчук О.А. Дискусія у систематизації та узагальненнях. *Доба*. № 4. 2004. С.16-23
14. Словник іншомовних слів./ Укладачі: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Національний університет ім. Т.Г. Шевченка. Український мовноінформаційний центр НАН України. Київ: Наукова думка, 2000. 680с.
15. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970—1980.
16. Сухарев В. Этика и психология делового человека. Москва: Агентство «Фаир», 1997. 394 с.
17. Українська мала енциклопедія : 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. — Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. — Буенос-Айрес, 1958. — Т. 2 : Д — Є,
18. Шулдик В. І. Інтерактивні технології навчання в дискусії на уроках біології. *Біологія і хімія в школі*. – Київ : Педагогічна преса, 2005. № 6. С. 16-19.
19. Фролова И.Е. Развитие навыка публичной речи на уроке английского языка. *Вестн. Междунар. ун-та (в Москве)*. Сер: Яз. Культура. Образование. Москва, 2000. Вып. 1. С. 183 – 192.

20. Ground rules

URL:<https://www.cmu.edu/teaching/solveproblem/strat-dontparticipate/groundrules.pdf> (дата звернення 23.02.202)

21. Marsela Harizai – Discussion as an active learning in EFL.

European Scientific Journal , June 2015. vol.11. № 16. С. 231-236.